

Justitiedepartementet
Enheten för familjerätt och allmän
förmögenhetsrätt
103 33 Stockholm

Europeiska kommissionens förslag till nytt direktiv om harmonisering av vissa delar av insolvensrätten (dnr Ju2022/03740)

Allmänt

Svea hovrätt har granskat förslaget utifrån de intressen som hovrätten har att bevaka. Hovrätten lämnar följande övergripande synpunkter som underlag för närmare uppmärksamhet och analys under den fortsatta beredningen av förslaget.

Förslaget till direktiv beskrivs innehålla harmoniserande minimikrav som ska ge medlemsstaterna tillräcklig flexibilitet att anta åtgärder på de områden som inte omfattas av förslaget och att fastställa ytterligare åtgärder på de områden som är harmoniserade, förutsatt att dessa åtgärder är i linje med förslagets syften. Förslaget är emellertid förhållandevis detaljerat. Dessutom är det endast såvitt avser återvinningstalan som medlemsstaterna ges möjlighet att frångå direktivets bestämmelser. Enligt hovrätten kan det därför diskuteras vilket egentligt utrymme för flexibilitet det kommer att finnas vid ett senare genomförande av direktivet.

Vidare framstår direktivet i flera avseenden som svårtolkat och det är inte heller klart hur de nya insolvensförfaranden som föreslås är tänkta att förhålla sig till redan befintliga förfaranden, som företagsrekonstruktion. Enligt hovrätten kan det även övervägas om det inte vore mer ändamålsenligt att det som uppnås genom de föreslagna nya insolvensförfarandena i stället skulle kunna utgöra beståndsdelar av eller verktyg inom ramen för andra, befintliga nationella insolvensförfaranden som konkurs eller företagsrekonstruktion. Särskilt eftersom – som hovrätten återkommer till – införandet av nya insolvensförfaranden för vissa gäldenärer riskerar att splittra och försvåra tillämpningen av det insolvensrättsliga regelverket.

Om ytterligare insolvensförfaranden införs enligt förslaget kommer det att leda till nya ärendetyper och ett ökat antal ärenden i domstolarna. Enligt hovrättens bedömning skulle det inte vara fråga om en försumbar ökning av antal ärenden och ett genomförande av förslaget förutsätter därför att domstolarna tillförs resurser för detta. Det här gäller även med beaktande av

att de nya insolvensförfarandena skulle kunna minska antalet konkurser eller företagsrekonstruktioner i viss utsträckning.

Återvinningstalan

Av artikel 1.2 i det förslagna direktivet framgår att direktivet och dess regler för talan om återvinning inte ska tillämpas på förfaranden som berör vissa gäldenärer. Från ett tillämparperspektiv kan det ifrågasättas om det är lämpligt med en särreglering av återvinningstalan för vissa gäldenärer. En sådan splittring i regelsystemet försvårar tillämpningen av regelverket och kan leda till gränsdragningsproblem.

Hovrätten noterar att i direktivförslaget används begreppet ”ogiltigförklara” beträffande rättshandlingar som kan bli föremål för återvinning. Detta kan jämföras med motsvarande regler i svensk rätt som föreskriver att en rättshandling ”går åter” (se t.ex. 4 kap. 5 § konkurslagen [1987:672]). Enligt hovrätten framstår det inte heller som alldeles tydligt vilka rättsföljderna är tänkta att vara vid en återvinningstalan och hur vissa av dessa olika rättsföljder är tänkta att förhålla sig till varandra (se särskilt artiklarna 9 och 10). Detta bör analyseras och tydliggöras i det fortsatta förhandlingsarbetet, särskilt eftersom förslaget – även om det i dessa delar gäller minimiharmonisering – kan förväntas påverka de svenska återvinningsreglerna.

Spårning av tillgångar som tillhör insolvensboet

Enligt förslaget ska utsedda domstolar i varje medlemsstat ansvara för hantering och utlämnande av uppgifter från vissa bankkontoregister. Hovrätten vill framhålla att ett sådant uppdrag skiljer sig i hög grad från en svensk domstols kärnverksamhet och det är svårt att se några skäl som skulle kunna motivera att en svensk domstol ska tilldelas en sådan funktion. Enligt hovrätten är det därför angeläget att direktivet ger utrymme för medlemsstaterna att bestämma att uppgiften i stället anförtros annan behörig myndighet.

Prepack-förfaranden

Det finns i dag inte någon motsvarighet i svensk rätt till prepack-förfaranden. Utifrån direktivförslaget är det svårt för hovrätten att överblicka hur förfarandet är tänkt att fungera i praktiken. Om förfarandet införs kommer det krävas en betydligt mer utförlig reglering bl.a. av de olika prövningarna som domstolarna ska göra. Det måste också klargöras vilka domstolarnas närmare uppgifter blir. Det framstår inte heller som klart vilket inflytande domstolarna eller gäldenären ska ha under förfarandets gång. Vidare bör övervägas att ge direktivet en utformning som tillåter att även andra behöriga myndigheter kan anförtros vissa uppgifter som inte har ett direkt samband med dömande verksamhet.

Företagsledares skyldigheter

Hovrätten konstaterar att det i svensk lagstiftning inte finns någon föreskriven skyldighet för företagsledare att begära att ett insolvensförfarande inleds (jfr t.ex. SOU 2021:12 s. 570 f. med hänvisningar). Vid det fortsatta förhandlingsarbetet bör skadeståndsskyldighetens närmare innebörd noga övervägas och klargöras. Det bör även säkerställas att en reglerad skyldighet för företagsledare att inleda ett insolvensförfarande inte medför att företag tvingas in i insolvensförfaranden i situationer där det egentligen inte är motiverat. Hovrätten vill också framhålla att vilka som omfattas av begreppet företagsledare bör klargöras i direktivet. Vidare framstår det för hovrätten inte som klart i vilken utsträckning den föreslagna regleringen kommer att påverka styrelsens skyldighet att i ett aktiebolag upprätta kontrollbalansräkning (25 kap. 13 § aktiebolagsbolagen [2005:551]).

Förenklat avvecklingsförfarande för mikroföretag

Hovrätten bedömer att förslaget i denna del kan komma att omfatta ett väldigt stort antal gäldenärer i Sverige. Införandet av ett särskilt insolvensförfarande vid sidan av konkurs för dessa gäldenärer skulle därför leda till en splittring av det insolvensrättsliga regelverket i Sverige. Det kan enligt hovrätten ifrågasättas om skälen för förslaget i denna del motiverar en sådan splittring. Enligt hovrätten bör det i vart fall övervägas om inte det resultat som direktivet vill åstadkomma kan uppnås på ett annat och för medlemsstaterna mer flexibelt sätt.

Borgenärskommittéer

Förslaget kan föranleda administrativa kostnader som i slutändan riskerar att inverka negativt på enskilda borgenärers möjlighet att få utdelning i konkursen. Borgenärers intresse av insyn i konkursen och tillsyn över konkursboet kan tillgodoses på andra sätt (jfr t.ex. 7 kap. 9, 10 och 30 §§ konkurslagen). Det bör övervägas om det i direktivet ska ges utrymme för att borgenärsintresset kan tillgodoses även på andra sätt.

I handläggningen av ärendet har deltagit hovrättsråden Ulrika Beergrehn och Mattias Pleiner samt tf. hovrättsassessorn Rebecka Ahlgren, föredragande.

Ulrika Beergrehn

Rebecka Ahlgren